

Klassiska pedagogiska modeller

1. Beteendepedagogik eller inlärningspedagogik

Skinner: *Grundsyn:* Allt lärande består av beteendelinäring. Eleven är obegränsat formbar.
Ledarroll: Lärarens uppgift är att med hjälp av beröm, drill och kontroll forma eleven att bli som läraren vill.
Problem: Risk för passivisering. Mer lärdom för skolan än för livet. Bristande träning i socialt samspel. Helhetssyn för lärdomarna saknas.

2. Fri pedagogik eller självlärande pedagogik

Neill: *Grundsyn:* Barnet ska fritt utvecklas i enlighet med sin natur i riktning mot sin naturliga moral, annars uppstår skuld känslor. Människan kan själv bli herre över sina primitiva drifter och impulser.
Ledarroll: Tillrättalägga miljön.
Problem: Konfrontationer uppstår när barnet möter normer och levnadsregler i ett stereotypare samhälle. Personlighetsutveckling på bekostnad av kunskapsinläring.

Rogers: *Grundsyn:* Genom rätt handledning kan varje människa uppnå självförverkligande. Barn är inte annorlunda än vuxna.
Ledarroll: Vara stödjande handledare.
Problem: Ställer stora krav på såväl ledarens förmåga att hantera kaotiska situationer som elevens självdisciplin.

Montessori: *Grundsyn:* Låt naturen ha sin gång! Barnets utveckling följer vissa steg. Man utvecklas i sin egen takt.
Ledarroll: Med hjälp av lek, fantasi och aktivitet indirekt fostra.
Problem: Risk för individualisering. Passar bäst för intellektuell utveckling.

Steiner (Waldorfpedagogik):

Grundsyn: Hela människan ska utvecklas, tanken, känslan och viljan. Det andliga i människan ska korrespondera med det andliga i kosmos. Utvecklingen sker i vissa ålderssteg som inte får påskyndas. Barn ska ha rätt att vara barn och ska tillåtas mogna efterhand.

Ledarroll: Ledaren ska skapa gynnsamma utvecklingsbetingelser. Ledaren ska vara förebild och auktoritet i ett fast men tillgivet förhållande, vilket skapar trygghet.

Problem: De starka åldersgränserna kan hämma den fria utvecklingen. Den starka lärarauktoriteten kan hämma barnets självständighet. Skolans moral är en annan än samhällets vilket kan innebära isolering. Antroposofins grundtankar (bl a självavandring) sätter sin prägel på undervisningen.

3. Kognitiv pedagogik eller dialogpedagogik

Piaget: *Grundsyn:* Hänsyn till åldersbundna utvecklingsstadier, från sensomotorisk till konkret och slutligen abstrakt tänkande.
Ledarroll: Läraren ska ta hänsyn till vilken utvecklingsfas barnet befinner sig i och utifrån den välja stoff och variera presentationsätt. Elev och lärare bör föra en reflekterande dialog.
Problem: Intellektuell överbetoning.

Bruner: *Grundsyn:* Utbildning är en icke åldersbunden process. Verkligheten bearbetas genom handling, bild och symbolik. Kunskap är inte en produkt utan en process som drivs framåt av viljan att lära.
Ledarroll: Ledaren ska vara väl insatt i sitt ämne och ha perfekt kunskapsstruktur, så att han kan ge eleven rätt medel på rätt sätt för att underlätta elevens inlärningsprocess.
Problem: Höga krav på ledaren. Matematisk-naturvetenskaplig överbetoning som enbart stimulerar förmågan att analysera och lösa intellektuella problem. Risk för ensidighet i fostran.

4. Dialektisk eller frigörande pedagogik

Dewey: *Grundsyn:* Kunskap måste ha verklighetsanknytning. Kunskap måste kunna bli till nytta. Undervisning måste bygga på handling: "Learning by doing".
Ledarroll: Ledaren ska ge fritt spelrum åt elevens upptäckarglädje och experimentlusta, samt vägleda eller styra eleven till att bli en nyttig samhällsvarelse.
Problem: Risk att man fastnar för aktivitetsdelen. Utan långsiktig social målsättning kan aktiviteterna lätt bli ett självändamål och en rundgång.

Freinet: *Grundsyn:* Klasskillnaderna, vilka delvis beror på språkets maktfaktor kan utjämnas genom att eleverna ges språkligt självförtroende. Skolan ska vara arbete på riktigt, inte lek. Man ska ha användning för det man lär sig.
Ledarrollen: Lärare och elev är jämlikar. Medbestämmande och medansvar är nyckelord. Läraren är en resurs för eleven. Eleven gör sin egen läroplan, men läraren bidrar med idéer. Man använder ett undersökande arbetssätt.
Problem: Eleven skolas för en aktiv samhällsroll och kan senare uppfattas besvärlig. Teoretisk och logisk kunskap kan bli sporadisk och ihålig och sammanhangen går förlorade.

Freire: *Grundsyn:* Dialogen ska förlösa och medvetandegöra inneboende frigörande krafter. Medvetande och handling hör ihop. Undervisning är en politisk handling, och ska ge eleven beredskap att påverka. Människan har en inneboende kapacitet till förbättring.
Ledarroll: Ledaren intar en mycket aktiv roll jämsides med eleven. Ledarens uppgift är att påverka eleven till medvetandegörande och frigörelse.
Problem: Svårigheter att överföra Freires idéer från en latin-amerikansk kulturtradition till svenska förhållanden.

□